

Kuntoutuksen uudistamiskomitean kuulemistilaisuus Säätytalo, Helsinki 9.5.2017

Tehyn kannanotto kuntoutuksen uudistamiskomitean työn tueksi

Kuntoutuksen uudistamiskomitean tehtävänä on arvioida kuntoutuksen lainsäädännön ja rahoituksen muutostarpeita sekä tehdä ehdotus uudistetuksi kuntoutusjärjestelmäksi ja sen edellyttämiksi säädösmuutoksiksi.

- Tehy pitää erittäin tärkeänä, että kuntoutuskomitea toteuttaa valmistelemiensa muutosehdotusten monipuolisen vaikutusten arvioinnin ennen ehdotusten viemistä päätöksentekoon. Näin pystytään varmistamaan, että muutosten myötä mitkään kuntoutusta tarvitsevat ryhmät eivät putoa kuntoutuspalvelujen piiristä tai palvelujen pääsyä ei heikennetä.

Kuntoutuksen asema osana palveluprosesseja sote-uudistuksessa on turvattava

Sote-uudistuksessa kuntoutuspalvelut tulee olla osa palveluvalikoimaa. Kuntoutuksen asiantuntemus tulee huomioida myös asiakassuunnitelmien laadinnassa, asiakasneuvonnassa ja palveluohjauksessa sekä verkkopalveluiden toteuttamisessa.

Valinnanvapauslakiluonnoksen mukaan osa kuntoutuspalveluista tuotetaan sote-keskuksissa. Tämä on kannatettava asia. Matalan kynnyksen kuntoutuspalveluja tarvitaan lisää. Pelkona on kuitenkin, että kapitaatiopohjainen rahoitus ei takaa riittäviä kuntoutuspalveluja sote-keskusten omana toimintana tai asiakaseteleillä hankittuna.

Tehyn kannanotto:

- Kuntoutuskomitean ehdotusten tulee tukea sitä, että monialaisen kuntoutuksen osaaminen huomioidaan maakuntien sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisen suunnittelussa ja koordinoinnissa. Näin voidaan varmistaa, että kuntoutuspalvelut suunnitellaan saumattomiksi kokonaisuuksiksi osaksi lääketieteellistä hoitoa, vanhusten hoivaa, sosiaalipalveluja sekä opiskelu- ja työhönpaluuprosesseja.
- Kuntoutuskomitean tulee nimetä keinoja, joilla kuntoutuksen rahoitus sote-uudistuksessa varmistetaan, jotta oikeus tarvittavaan kuntoutukseen yksilöllisen tarpeen arvioinnin perusteella toteutuu.

Apuvälinepalveluiden kokonaisuudelle on luotava malli

Valinnanvapauslakiluonnokseen on kirjattu, että osa apuvälinepalveluista toteutetaan sote-keskusten suoran valinnan palveluina ja osa maakunnan liikelaitoksen toimintana. On hyvä, että apuvälinealan osaamista on myös sote-keskuksissa. Lakiehdotuksesta ei kuitenkaan selviä, miten palvelujen toteuttaminen käytännössä tulisi tehdä, jotta toiminta olisi yhtenäistä, aukotonta, koordinoitua, osaavaa ja taloudellista.

Tehyn kannanotto:

- Kuntoutuskomitean tulee laatia yhdessä apuvälinealan asiantuntijoiden kanssa ehdotus apuvälinepalveluiden kokonaisuuden järjestämisen hyväksi malliksi hyödyntäen nykyisten alueellisten apuvälinekeskusten toiminnasta saatavia kokemuksia. Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden lisäksi mallissa tulee huomioida myös sosiaalitoimen vastuulle nyt kuuluvat välineet ja laitteet sekä kodin muutostyöt.

Kuntalaisia tulee kohdella tasa-arvoisesti

Kuntoutuspolut tulee suunnitella niin, että palvelut ovat helposti saatavilla ja kuntoutuksen palveluvalikoima on laaja ja osaava huolimatta siitä onko kuntoutuksen tarvitsija työssä käyvä, työtön tai muuten työelämän ulkopuolella, kuten lapsi tai ikäihminen. Erilaisia siiloja tulee välttää.

Tehyn kannanotto:

- Kuntoutuskomitea laatii ehdotuksen, miten työterveyshuollon ja sosiaali- ja terveydenhuollon välistä kuntoutuspalvelujen yhteistyötä lisätään niin, että eri tahojen kuntoutusosaaminen tukee työikäisten työ- ja toimintakykyisyyttä nykyistä paremmin.
- Myös erityisryhmien tarvitsemat sekä kuntoutuksen erityisosaamista tarvitsevat palvelut tulee huomioida ehdotuksissa.
- Yli 65 -vuotiaiden tasa-arvoinen oikeus tarpeen mukaiseen kuntoutukseen on turvattava nykyistä paremmin

Kuntoutusta koskeva lainsäädäntöä pitää terävöittää, yhtenäistää ja valvoa

Kuntoutusta ohjaavassa nykyisessä lainsäädännössä on paljon hyvää, mutta käytännössä kaikkea ei noudateta eikä lain toteuttamista valvota. Esimerkkinä voidaan mainita terveydenhuoltolakiin kirjattu velvoite kuntoutussuunnitelman laadinnasta tai hoitotakuuseen liittyvät aikarajat. Työvoimaviranomaisilla ja muilla palveluun ohjaavilla ei myöskään ole riittävästi tietoa työeläkeyhtiöiden järjestämästä kuntoutuksesta.

Tehyn kannanotto:

- Kuntoutuskomitean tulee tehdä ehdotuksia, miten olemassa olevien lakien sitovuutta voidaan lisätä, sisältöjä yhtenäistää, valvontaa tehostaa sekä lainsäädännön sisällön tunnettavuutta lisätä.
- Asiakkaan oikeus kuntoutukseen on määriteltävä osana palvelulupausta ja asiakasta on informoitava oikeudesta kuntoutukseen, erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän muuttuessa.

Kuntoutusalan tutkimus ja kehittäminen on turvattava

Monialaisen kuntoutuksen laatua, vaikuttavuutta ja kustannuksia pitää pystyä seuraamaan ja arvioimaan. Tällä hetkellä vain osassa kuntoutusjärjestelmää tämä on mahdollista. Kuntoutusalaan suunnatut valtakunnalliset tutkimus- ja kehittämisvarat ovat riittämättömiä.

Tehyn kannanotto:

- Kuntoutuskomitean tulee laatia ehdotus, miten perustetaan tietojärjestelmät, joilla valtakunnallisesti pystytään ajantasaisesti seuraamaan kuntoutuksen kokonaisuuden toteutumista ja kustannuksia sekä arvioimaan saadun tiedon pohjalta kuntoutuksen laatua ja vaikuttavuutta. Tietojärjestelmien käyttö ei saa aiheuttaa palvelujen tuottajille liiallisia lisäkustannuksia.
- Kuntoutuskomitean tulee laatia ehdotus valtakunnallisesta ja alueellisesta kuntoutuksen kehittämis- ja tutkimustoiminnan työnjaosta.

TEHY RY

Rauno Vesivalo
Puheenjohtaja
rauno.vesivalo@tehy.fi

Kirsi Sillanpää
Johtaja
kirsi.sillanpaa@tehy.fi

Lisätietoja: Outi Töytäri
Kuntoutusalan asiantuntija
outi.toytari@tehy.fi, 050 303 4831